

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foai bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 4 Aprilie 1908.****Numărul 13.****La chestiunea școalelor
poporale:**

Este timpul suprem, ceasul al unsprezecelea, ca se ne gândim, că ce avem de făcut în situația, ce a creat-o pentru școalele noastre articolul de lege XXVII din 1907. Bine să ne dăm seama, că viitorul școalelor populare este viitorul nostru. Și că acolo, unde lipsa de mijloace materiale, sau de însuflețire sau de alte împrejurări neatârnatore de susținătorii de școală, fac imposibilă susținerea școlii confesionale, acolo ajunge în primejdie însăși existența poporului nostru. Este fără îndoială, că fiind vorba de o acțiune hotărâtă, nu vorba, nici principii vagi vor determina soarta școalelor, ci hotărâri concrete, răspunsuri directe, și banii necesari. Să ne lămurim deci:

Ce vrem noi se facem în fața articolului XXVII din 1907? Răspunsul l-a dat deja de mult opinia publică românească, l-au dat multe, hărnicie și bogate comune românești, cari au stabilit salariul învățătoresc și astfel și-au salvat pentru sine și dreptul de alegere de învățător și caracterul confesional și românesc al școlii populare.

Ei dar ce este acest neînsemnat număr de brave comune, față de colosala majoritate a acelor, cari până acuma nu s'au pronunțat cu privire la școală și față de aceea absolută majoritate a comunelor noastre, cari nici nu se vor pronunța, ei vor zice: „Vină orice asupra școlii, asupra noastră, nu putem da, că nu avem de unde.”

Cu toate, că opinia publică românească, inteligența română, interesele noastre naționale și bisericesti, geniul românismului le zice tuturor; școala e viitorul, e condiția noastră de viață, părinții nostri au adus jertfe uriașe până au ridicat edificii frumoase în toate comunele dela Olt și până la izvoarele Tisei

au stabilit salariu după cum au cerut legile țării și acum după ce Ardealul Banatul, Bihorul, Maramurașul vorbesc toate de poporul românesc, care într-o jumătate de veac, decând am ieșit din jobăgie, a adus aceste jertfe pe altarul culturii naționale, noi să ne retragem și se părăsim toate acestea așezăminte culturale și naționale?

Numai un răspuns putem da la întrebarea, că ce vrem: Noi vrem să ne susținem toate școalele noastre populare.

Față de aceasta hotărâre am văzut în mai multe rânduri resuflând prin coloanele ziarelor o părere, care dacă ar prinde teren, ar putea aduce pe mulți în rătăcire și ar putea să ne coboare de pe treapta aceia a idealului, pe care trebuie se stăm în momentele aceste. Este anume părerea, că noi nedisponând de atari mijloace, ca se ne putem salva toate școalele, se lăsăm o parte din acele în voia întâmplărilor, și să ne creăm unele centre puternice. Oare ce însemnătate vor mai avea și acestea? Pentru cine s'ar crea acele centre? Pentru marea minoritate din jur? Cu ce scop și din care punct de vedere sunt acestea centre de însemnătate pentru poporul nostru? Este lucru atât de evident, că așa zisele centre sunt departe de a ne și gândi la aceea influință binefăcătoare pe care o văd unele articole de ziare. Fiecare comună e după cum e școala din localitate și nici de cum după cum sunt școlile din orașul apropiat.

Și apoi noi de zeci de ani am îndemnat poporul din toate comunele noastre ca să-și edifice școli mari, luminate, încăpătoare, amăsurat cerințelor legii, am insistat pentru cumpărarea de grădini de pomărit, am îndemnat poporul nostru să sistematizeze nouă și nouă posturi de învățător, se asigure salare și cuinquinale cum pretinde

legea și poporul nostru a dat și în cele mai mici comune, a pus arunc și a dat a muncit cu palma și a plătit, și acum după ce acest popor a mers în însuflețirea sa până la extrem, noi să-l lăsăm întâmplă-se cu el ce se va întâmplă, și să ne concentrăm forțele pentru a crea unele centre, cari sunt departe de a avea în realitate însemnătatea aceea, pe care o credem noi.

Noi numai de un gând putem să fim: tot vrem se susținem, toate școalele vrem să ni-le salvăm.

Ei bine dar cum?

Am zis mai la început, că noi trebuie se vorbim acum hotărât, se zicem în cifre, că vremea se apropie, când fiecare comună susținătoare de școală trebuie să-și înănteze foaia de emoluminte comisiei administrative a comitatului se arete din ce plătește pe învățător, din ce susține școala, și emolumintele, plata nu se pot acoperi nici cu însuflețire, nici cu vorbe.

Ar trebui deci, că la întrebarea aceasta se dau un răspuns direct, se arăt mijloacele potrivite, fondurile, izvoarele, de unde să se ia banii.

Este lucru însă evident, că un răspuns hotărât, care să se poată aplica la situația tuturor școalelor nu se poate da. Și iată de ce.

Fiecare comună bisericească, care susține vre-o școală e într'altă și altă situație materială. Unele susțin școala din arunc, altele au ajutor de stat, altele au pământuri date spre folosință și socotite în salariul învățătorului, altele plătesc învățătorul cu ferdela altele sunt coadunate cu greco-orientalii, cu un cuvânt fiecare comună cade sub alte și alte considerante și pentru fiecare e necesar de a-i arăta mijloacele potrivite pentru a-și mântui școala.

Chiar fiindcă situația școalelor nu se poate clarifica cu un răspuns și deci nici mijloacele de scăpare

nu se pot stabili cu una cu două, este necesar, cu episcopii noștri, susținătorii școalelor, se convoacă o anchetă din oameni pricepuți, din bărbați de școală, la cari anchetă să se lămurească definitiv situația și să se normeze principiile, pe cari se le urmăm la salvarea școalelor noastre. Să se constituie o comisiune permanentă, care să dea inițiativa necesare tuturor protopopilor, preoților, având la fiecare caz situația școlii, a bisericii respective în vedere și căutând mijloacele de lipsă pentru a susține școala mai întâi în comuna aceea.

Oăci e lucru evident, că sarcina susținerii școlii populare, cade mai întâi iarăși pe poporul dela sate, datorința noastră este însă, ca sarcina această să i-o facem cât se poate de ușoară.

A doua datorință sfântă și mare îi revine inteligenței române de pe întreg teritoriul Ungariei. Este anume crearea unui fond puternic, central merit de a ajutama acele comune, cari într'adevăr nu au din ce să-și susțină școala.

Chestia școalelor. Decând a pășit Ministrul instrucțiunii cu legea sa școlară, s'a scris mult despre pericolul, ce-l prezintă aceea lege pentru școalele românești. Ridicarea salariilor învățătoresci a fost o cerință

a timpului și așa nu avem motiv a ne plânge contra ei, dar isvoarele, de unde să scoatem acel salariu, au dat de gândit tuturor. Poporul e sărac și nu-l mai putem îngreuna cu repartii nouă, fonduri școlastice nu sunt și de ajutorul de stat, pe care îl imbie Ministrul sunt legate condițiuni foarte aspre și grele. În starea aceasta, în care ne-a împins legea Apponyană, cred, că lucrul cel mai bun ar fi fost, dacă bisericile ar fi sistat toate școalele imediat. Prin aceasta ar fi adus pe Ministrul în niște încurcături mari și l-ar fi silit să pășească în pertractări cu Căpăi bisericilor. Dar autoritățile bisericești n'au aflat de bună aceasta măsură, și de bună seamă, că nu fără bătaie de cap au decis susținerea școalelor confesionale și pe mai departe.

De oarece 1 Septembrie 1910 să apropie din ce în ce și până atunci trebuie ridicate salariile învățătorilor, și-au bătut mulți capul să afle izvoare de unde s'ar putea ridica acelea salarii. Au fost, cari au propus, ca fiecare inteligent român să verse câteva procente din venitele sale în un fond școlastic general, din care să se susțină școalele românești. Au fost, cari au propus, ca toți cei ce au acții, să verse dividendele în un fond cu menirea pomenită. Au fost, cari au propus o taxă de fiecare jugăr românesc și taxe pe venitele și salariile românești, și acuma în „Unirea“ (Nr. 11) ni-se face o propunere nouă. Dar toate acestea propuneri, bune și frumoase în teorie, sunt ne-realizabile, după cum cred, că sunt convinși chiar și propunătorii. Rămâne, dar, ca fiecare comună singuratică să se îngrijească de susținerea școlii sale și să-și afle mijloacele, de cari are lipsă. Unele comune gr.-or. — și chiar și comune mici, — au decis ridicarea salariilor învățătoresci cu puterile proprii, iar altele — și unite și ne-

unite — au decis întregirea salariilor cu ajutor de stat, și spre aceasta au dobândit și aprobarea autorităților bisericești. În celea mai multe comune însă nu s'a făcut nimic până acuma.

Părerea mea e, că unde bisericile dispun de capital însemnat, ori de averi corăspunzătoare, — ori unde poporul e în stare materială bună, să se susțină școala fără ajutorul statului, — dar nu găsec cu cale, ca comune sărace să ridice salariul numai din repartii. E ușor, ca prin o vorbire frumoasă a protopopului sau parohului să îndupleci poporul sărac să ridice salariul învățătorului din puterile proprii, dar apoi e greu a scoate acel salariu. Cine cunoaște cu câtă greutate să încassează repartițiile, acela îmi va da drept. Și repartițiile de până acuma au fost în celea mai multe locuri neincassabile, și de aci o mulțime de năcazuri și neplăceri, — dar de aci încolo, dacă vom duplica repartițiile, fără a fi îmbunătățită starea materială a poporului, cum le vom încasa?! Neputând solvi salariul învățătoresc la vreme, comisiile administrative ne vor pune un termen de 30—60 zile, și dacă învățătorul în acel termen nu va fi escontentat, școala va fi închisă, — și rezultatul va fi școală comunală cu limba magiară, sau școală de stat. Unde mai pui apoi, că școala pe lângă plățirea salariului, mai are și alte lipse, cum e înzestrarea ei cu celea de lipsă. Acestea lipse de unde le vom acoperi? Ori vom face o nouă repartii, ori nu vom cumpăra celea de lipsă. În ori ce caz, școala va rămânea fără celea de lipsă, și va fi un motiv pentru inspector, ca s'o escepționeze. În starea aceasta eu cred, că lucrul cel mai bun ce-l putem face, e ca ori unde nu s'ar putea ridica cu ușurință salariile cu putere proprie, să cerem ajutor dela stat, rămânându-ne în acest caz și posibilitatea de a ne înzestra

FOIȚĂ.

Jubileul de 50 ani al Aparițiunii Madonei de Lourdes.

(1858—1908).

Cu ocazia jubileului de 50 ani al Aparițiunii Fecioarei Neprihănite la Lourdes, serbătorit în 11 Februarie 1908, Mons. Nicolae Iosif Camilli, Arhiepiscop-Episcop catolic de Jași, adresează credincioșilor Eparhiei Prea Sfinției sale o „Epistolă Pastorală“, în care expune pe scurt dar clar: Aparițiunea însăși a Prea Sf. Fecioare Maria, după cum o povestește celebrul istoric contemporan Enric Lasserre în opul său intitulat: „Notre-Dame de Lourdes,“ (99 edition. Paris, 1880).

În urmă, după ce înalt Prea Sfinția Sa a descris cum s'a întâmplat Aparițiunea, citează unele minuni voind prin aceasta a refuta pe necredincioșii moderni, cumcă aceste fapte miraculoase nu se pot atribui unor puteri necunoscute ale naturii, pe cari progresul științific le-ar descoperi în viitor. Aduce apoi fapte convingătoare și evidente din „Epistola Pastorală“ a Mons. Schoepfer, Episcop de Tarbes — în a cărui Eparhie se află Sanctuarul din Lourdes, cumcă: „Vindecările săvârșite în afară de legile ordinare ale naturii se numără cu sutele și chiar cu miile. Acolo minunea se pune

înaintea necredinței și provoacă la cercetare. Faptele minunate se săvârșesc în lumină deplină, în prezența mulțimii. Martorii, cei ce au primit binefacerile acestor evenimente extraordinare sunt în viață și pot fi întrebați... La Lourdes Biroul Consultațiunilor este deschis în toate zilele tuturor medicilor, cu credință și fără credință: să se ducă acolo, să vază, să discute, să atingă, să pipăească faptele... Din anul 1890 până la 1904, adevărat în patrușprezece ani, au trecut prin această clinică a minunii 2712 medici, din care 274 străini Franciei. Dela acea epocă au mai venit 274 în 1905; 278 în 1906; 342 în 1907. Să meargă cu toții, nu se cere decât un lucru: lumina, adevărul; Lourdes nu are trebuință de bunăvoință și mai puțin de minciună.“

Dar cu toate acestea, în contra faptelor celor mai invederate, celor mai convingătoare și evidente, se află necredincioșii impietriți, cari dacă nu vreau să creadă și să admită autenticitatea evenimentelor extraordinare produse nu de puterea ascunsă a naturii, ci de puterea dumnezeiască, atunci le tăgăduesc cu totul.

Dar pentru ce? se va întreba unul ori altul. Iată Monseniorul dă pricina: „Necredinciosul nu vrea să vază supranaturalul, fapta lui Dumnezeu, fiindcă nu vrea să asculte de cele zece porunci ale lui Dumnezeu: noluit intelligere, ut bene ageret; va urmă să strige, că toate sunt fanatism,

și nimic alta decât fanatism, și va face toate pentru a nimici fapta lui Dumnezeu, pentru a lumina pe poporul ignorant, adevărat pe creștinii credincioși religiei lor, și pentru a-i încredința, că Dumnezeu este un nume deșert. El, ca și Voltaire, urăște pe Dumnezeu, fiindcă se teme de dănsul, judecătorul său cel neînduplecat.

„Pentru a nimici la Lourdes lucrarea lui Dumnezeu s'a făcut încercarea de a întemeia în acel oraș o Lojă de francmasoni, și se zice: *Ceci tuera cela*, ceea ce înseamnă: Loja francmasonică va nimici Sanctuarul ales de Maria pentru a răspândi acolo cu îmbelșugare binefacerile milostivirii Sale de mamă. Însă Maria a destrus lucrarea Satanei.“

Dar poate acea copilă, Bernadeta Soubirous, a fost coruptă cu bani, poate a fost de-o moralitate bănuitoare, pe cum au crezut-o Voltaire și Zola; poate că a fost o vizionară, după cum o susțin medicii atei, că în spasmele bigotismului ei ipocrit zărea niște vedenii stranii, fantastice, asemenea sugestiunilor ipnotizmului, pe cari ea le crede de minuni, pe când în realitate nu erau decât niște simple iluzii.

Iată, că Monseniorul a prevăzut aceste obiecțiuni rafinate ale falangei dușmane și răspunde: „Mai întâi de toate mărturia Bernadetei e vrednică de credință, fiind o copilă cu mintea sănătoasă, pe cum au re-

școala cu celea de lipsă. Adevărat, că prin aceasta va trebui să ne supunem tuturor condițiilor legii, dar și aceea e adevărat, că și unde nu e ajutor, ministru cere un progres prea mare din limba magiară și are la dispoziție paragrafi, cu cari să poată lovi pe toți cei cari nu corăspund pretenziunilor sale.

Nu trebuie să uităm nici aceea, că cu schimbarea în persoana Domnitorului, care după legile naturii nu poate întârzia mult, trebuie să se schimbe și situația politică. Dacă să va schimba spre rău, ce după semnele de acuma nu cred să urmeze, putem sistă școalele atunci, dacă se va schimba spre bine, vom avea școale, pe cari cu ajutorul statului le vom susține cu destulă ușurință.

Mi-am spus părerea cu toată sinceritatea, chiar cu primejdia de a fi timbrat de alții de oportunist și de unul, care nu voiesc să știu de jertfă. Mă bucur însă, când știu, că și Autoritățile bisericești judecă așa, de oare ce numai așa să poate explica deoparte susținerea școalelor, de altă parte aprobarea deciziunilor de a cere ajutor dela stat.

Octavian Popa,

La fapte! Dacă cutareva dintre ai tăi, la care te uiți cu mult drag, este bolnav și trage de moarte, umbli, alergi în sus și în jos ca să afli ceva modru să-l scapi din gura morții. Și ești hotărât la orice jertfă numai să-l vezi iarăși, ca mai înainte, întreg și sănătos. Un simțământ al dragostei este acesta și este implântat în inimile noastre de însuși Dumnezeu! Și este un semn prorocitor a rele, când acest simțământ a degenerat!

Nu să poate, că altfel să ne cugetăm

și în fața pericolului școalelor noastre confessionale!

Școala, căreia avem să-i mulțumim noi existența noastră culturală și la care cu atâta drag ne-am uitat în trecut și ne uităm în prezent, și pe care cu grele și nespuse multe jertfe am susținut-o și până acum, oare azi când o vedem în gura morții, gata să se piardă în stăpânire străină, oare să o privim nemișcați și fără pic de ajutor! O așa ceva ar însemna o degenerare a simțământului de dragoste!

Iată dar pentru ce îndrăznim a ne adresa azi la simțământul de dragoste, pe carele însuși Dumnezeu l-a sădit în inimile noastre a tuturor! Să arătăm prin urmare la lumea întreagă, că acest simțământ al dragostii nu a degenerat în noi, ci trăiește încă și să validitează prin fapte și jertfe!

E vorba anume de *înființarea unui fond cultural* pentru ajutorarea școalelor — cum amintise „Unirea“ în nr. 11 din 21 Martie. — Cele 12 propuneri din articolul de fond, prin cari s'ar putea ajunge la bani, sunt fără excepțiune potrivite și pe cum le comentează „Tribuna“ din Arad Nr. 59 — „dacă suntem într'adevăr o națiune, care vrem să trăim și care înțelegem ce-i jertfa trebuie să ne apucăm de lucru, serios și conștient.

N-ar strica, dacă la cele 12 propuneri din articolul amintit am mai adauge încă și aceea, că unde Bisericile sunt mai cu bună stare să jertfească și ele câteva procente în acest fond general. Apoi, că în consistoarele noastre diecezane să se facă propunerea pentru ajutorarea din cassa diecezană a celor mai sărace școli, pentru cari comunele respective nu mai au de unde jertfi. Școala fiind fca Bisericeii, așa cred, că nu se va face nici o nedreptate, dacă Mama va ajutură pe fca sa.

„Dar apa a fost supusă unei riguroase analize chimice și s'a aflat, că ea nu are nici o putere medicală. Și chiar dacă acea apă ar avea o putere medicală, n'ar fi oare o minune mare, minune neauzită în analele medicinei, ca acea apă, unică în lume, să poată vindeca într'o clipă de ori și care boală, de orbeală, de surzenie, de carie, de ruptura oaselor, de rănile cele mai adânci și învechite, de cancer și chiar de oftică ajunsă în ultimul stadiu?“ Din toate acestea reiese, că: „Deșarte sunt toate obiecțiunile închipuite de necredința și rătăcirea modernă pentru a tăgădui minunile dela Lourdes; și că „toate acestea nu pot fi lucrarea unei păstorite de patrusprezece ani, inculte și fără știință! Nu, nu e cu putință: Toate acestea sunt lucrarea lui Dumnezeu!“

Și ce folos vrea să tragă Monseniorul din partea credincioșilor Prea Sf. Sale din aceasta a cincizecia aniversare a Aparițiunii?

„Rugăciunea și pocăința!“

„Maria a cerut acestea două lucruri pentru a dobândi dela Dumnezeu harul de a ne converti cu adevărat... Pocăința pentru a împacă dreptatea lui Dumnezeu de atâtea ori vătămată de noi prin păcatele noastre. Aceasta să fie pentru noi roada scumpă și mântuitoare a jubileului acesta al iubitei noastre Mame Maria.“

Dela Bistrița.

În âst chip din toate părțile și cu toții am porni acțiunea atât de însemnată pentru mântuirea școalelor noastre. Prin urmare să încetăm odată cu văierările și să începem la fapte cu toții, căci numai avem timp de pierdut.

Să ne trezim dar din amortaia cea mare a indiferentizmului, și să ne punem pe lucru!

E o nesocotință să susținem, că-i tot una ori cine stăpânește școlile, cum bunăoară am auzit dela unul și altul zicându-se, că pentru ce să face atâta vorbă pentru salvarea școalelor? căci, Doamne, ce rău ni-se va mai întâmpla dacă vom primi ajutorul de stat și dacă școalele le va susține statul, căci în vistieria statului și noi plătim bani grei!“ Aceste însă sunt numai niște vorbe băbești din gura celor fricoși și fără pic de semn de viață și trăinicie în ei, cari nu știu și nici nu vreau să lupte. Căci doar e de obște cunoscut, că alta este stăpânirea Bisericeii și alta a Statului! Și că în alt spirit să cresc pruncii sub stăpânirea Bisericeii și iar în alt spirit sub stăpânirea statului! Iar despre aceasta ne convinge pe deplin experiența de toate zilele.

Prin urmare să nu amânăm și trăgănam de azi pe mâni acțiunea de scăpare a școalelor, ci să ne apucăm serios de lucru! Să nu fie între noi unul, carele să se încerce a se subtrage de sub povara onorabilă a susținerii școalelor. Cu toții avem lipsă de acestea școli, prin urmare să cade ca toți să le dăm sprijinul cuvenit.

Fiind vorba prin urmare de un scop comun să pornim o luptă comună și cu puteri unite. Cruțările și abnegațiunile noastre vor fi bine primite din partea urmașilor nostri, cari ani de-a rândul să vor încălzi la raza binefăcătoare a jertfelor noastre!

La fapte deci cu toții! E sfântă și înălțătoare lupta ce o purtăm! Și această luptă și în viitorul cel mai obscur, ca și în trecutul cel mai îndepărtat ne va asigura despre aceea, că numai prin jertfă să poate ajunge la cultură, și numai prin cultură spre ideal!

Ioan Turdean.

Opinia publică din America despre asuprirea Polonilor din Prusia. „Germania“ din Berlin publică în unul din numerii săi cei mai de pe urmă următoarea corespondență din New-York:

„Foarte mult și foarte energic se exprimă aici oamenii atât în cercuri germane —, cât și în de cele anglo-americane despre legea polonă din Prusia. Ei socotesc, că nu se poate închipui, ca bărbați conservativi și chiar cei mai conservativi dintre conservativi, adevărat așa numiți iunkerii prusiani, întru adevăr să dea mână de ajutor spre lipsirea de drept a Polonilor, spre vătămarea cea mai vădită a paragrafilor celor mai limpezi și mai necombătuți ai tuturor constituțiilor moderne, cari adevărat asigură imunitatea proprietății private, drept la fel pe sama tuturor, dreptul la limba maternă. Ei să întreabă: Au doară au să se arunce acuma deja și sentimentul constituțional și dreptul firii în grămada vechiturilor netrebnice? Crede doară guvernul, că cu mijloace de felul acesta va aduce iară pe dramuri bătute carul politicii polone cel rău înglodat? Și nu vede el, că vaza lui va trebui să

cunoscut mai mulți medici cari au examinat-o atunci, și fiindcă ea nu eră în stare să înșele.“

Apoi citează pe Mons. Schoepfer, care descrie psihologia Bernadetei: „Cei ce înșală, înșală din răutate; Bernadeta eră nevinovată și bună. Înșală din ambițiune; Bernadeta n'a căutat niciodată alta decât umbra și tăcerea. Înșală prin lăcomie de bani; Bernadeta eră cu desăvârșire desinteresată; ea a respins totdeauna darurile cele mari, ca și pe cele mici; ea a rămas așa de săracă încât a fost primită ca atare la surorile Ospiciului. Înșală de frică; Bernadeta nu și-a schimbat niciodată povestirile sale față cu amenințările și dușmăniile poliției, gendarmilor și autorităților publice. Ea a fost câteodată tractată aspru chiar de aceia cari ar fi trebuit s'o ocrotească. Ea a rămas statornică în mărturiile sale, păstrând în acelaș timp smerenia ce se cuvenia vrăstei sale și respectul ce-l datoră persoanelor.“ Iată apoi cum refutează exaltațiunea credinței, autosugestiunea, sugestiunea:

„Nu, aceasta nu ajunge, fiindcă nimeni nu va putea susține, că pruncii de unu și de doi ani se pot sugestiunea, sau pot fi sugestiunea pentru a se vindeca într'o clipă, fie de scrintitură unui genunchiu, fie de un picior sucit, fie de ernie din naștere.“

Dar poate, că miile de vindecări se datorau acelei ape curioase care ar avea o putere terapeutică? Iată răspunsul:

scază foarte mult la toate națiunile civilizate? Că el însuși lucră spre izolarea Germaniei? Așa scrie un jurnal germano-american: „Nicăiri nu se osândește mai aspru ca în țara noastră purcederea guvernului prusian împotriva Polonilor, ... și toate împrumutările de proferori și toate amabilitățile, care le prădează împăratul german față cu plutocrații noștri, nu vor fi de ajuns spre a șterge impresia nefavorabilă, ce o produce politica aceea, carea o urmează guvernul lui în Prusia împotriva Polonilor.“ Jurnal după jurnal își ridică glasul său pentru cei despoiați de drepturi. Așa zice bună oară „N. Y. Evening Post“, un jurnal cu trecere foarte mare: „Vrednică de miunare este perseveranța Polonilor în păzirea limbii, obiceiurilor și individualității sale etnice; ea este un câștig pe sama lumii întregi. Ce ar zice oare, dacă alte țări ar imita pilda guvernului prusian, dacă bună oară în Pennsylvania ar opri pe germani a se folosi de limba sa în vre o luptă, ce se face cu prilejul unei alegeri de prezident, ori ar voi, să poruncească guvernului Johnson din Minnesota, carele este născut în Norvegia, ca el să nu ia parte într'o adunare a compatrioților săi scandinavici, în carea decurg pertractările în limba lor maternă? Și ce privește esproprierea, ce lucru absurd ar fi acela, dacă Statele unite ar espropria pe Mexicani din Arizona, Texas, Noul Mexico ori pe Canadianii așezați în țară? Ori dacă Canada ar alungă din case și curți pe toți aceia, cari odinioară au urmat flamura lui Montcalm, așa dară flamura Franței? Căci ei, Canadianii francezi, încă și-au păzit limba și individualitatea națională și nu au vrut să știe nimica despre asimilația prin cuceritori. De ce ar fi cu neputință în Prusia, ceea ce a sevășit adevărata politică în Canada? De ce să nu se permită cu bunăvoință și Polonilor, ca ei să trăească după fasonul său și să aibă parte în măsura cea mai desăvârșită de drepturile civice?“ „Dacă păzitorii statului prusian încă ar fi fost așa de cuminiți,“ zice alt jurnal, „atunci ar fi dobândit pe Poloni pe sama sa și ar fi cucerit încrederea lor. Cu violentări, despoiați de drepturi, espropriați vor ajunge numai la contrarul, căci unde în lumea aceasta au reușit oare, să facă din un om patriot cu bâta?“

Interesant, că presa maghiară, care ar avea destule cuvinte de a-și arăta simpatia față de „prietinii poloni,“ păstrează în acest caz, o tăcere așa de caracteristică.

15 Martie în Maramurăș. Sărbătoarea proclamării libertății, egalității și frățietății — adică 15 Mărțișor — s'a ținut în școala gr-cat. din Budești, cu mai mare alai și însufiețire decât anul trecut.

Cu ocaziunea aceasta, foaia comitatului scrie:

„La 15 Martie, școala gr-cat. a aranjat o sărbătoare însufiețită, căreia i-a premers slujba, de cătră preotul Victor Gyengye, în decursul căreia, într'o vorbire frumoasă patriotică a arătat însemnătatea zilei, după aceea publicul cu pruncii școlari, au mers la școala confesională, unde învățăceii — (bieții opincari) — au declamat poezii patriotice, între altele și „Talpra magyar-ul“ lui Petőfi, apoi au cântat cântece patriotice ungurești.

La sfârșit, s'a jucat piesa într'un act „Sorsjegy.“

Ce păcat dle părinte, că în anu ăsta să va regulă congrua, nu-i putea căpăta ajutorul — cel gras — de stat.

De altmintrelea — cred și te asigur — pentru meritele patriotice, neperitor ți-ai făcut numele și nu te vor uita.

Iar pe seama dtaie, dle învățător, să ridică de pe acum — după cum știn — școala de stat. Întrebarea e numai, că asiguratu-ți-s'a slujba de învățător? Cred, că da! Altmintrelea nu ți-se plătește, să te sfârmi de atâta patriotism, și să imbeți capul bieților opincari, cu atâtea cuvinte neînțelese și nesimțite.

Seara, protopretorele Ocnei-Șugatagului a conchemat preoții, învățătorii și notarii din cercul său la cină comună în localul Casinei, ca să sărbătorească și ei ziua memorabilă din 48 în mod patriotic.

Preoții mai toți s'au prezentat. Între toasturile patriotice să numără și a preotului din Sat-Șugatag pentru membrii guvernului coaliționist.

După cină „csárdás“ quantum satis, până dimineața. Slabe lucruri, dle Gyenge!

Correspondentul.

REVISTE.

Budapesta. Kossuth a fost în audiență la Monarhul. Vizita aceasta și-a avut însemnătatea ei politică. Sunt foarte interesante comentările ce le fac foile ungurești. Organele partidului patruzeșioptist prezintă aceasta audiență, ca una normală, în care ministrul de comerț va raportă M. S. despre cestiile de ordinea zilei; organele celorlalte partide magiare susțin însă, că Kossuth a fost chemat în în audiență ca șef al celui mai mare partid din Ungaria — dorind să aște amănunte referitoare la chestiunea băncii și la urcarea leflor pentru ofițeri.

În parlamentul magiar de pe malurile Dunării, e aceeaș luptă, ca și până acuma. Losinca e ca să se facă revizuirea regulamentului, și pentru reușire nu să respecte absolut nimic. Disidenții, cari luptă alătura de noi contra revizuirii regulamentului sunt apostrofați cu aceleași cuvinte măgulitoare de „trădători de patrie.“ După morala politice ungurești, bun patriot poate să fie numai acela, care profesează principiile politice ale coaliției — altcum, conspiră contra unității statului magiar.

Până acuma conspiratorii eram numai noi, de aci încolo răsar și vor răsări conspiratorii și dintre unguri. Și va veni vremea, că ceata luptătorilor noștri adevărați, va fi

așa de mare, că va sdrobi și împărăști pe ceea a falsilor luptători, cari fug după utopii fără să creadă în ele.

*

Scenele ce să desfășură în parlamentul magiar sunt icoane fidele a decadinței morale a rasei ce-și aroagă dreptul de stăpânitoare. Ca un deputat să strige deputaților naționaliști „te palmuesc“ e ceva cu care ne-am dat, dar să vină vicepreședintele camerei și să o spună aceasta — e ceva ne mai auzit în viața parlamentelor din Europa.

București. S'a primit proiectul de lege, contra trusturilor arândășești, al ministrului de justiție Toma Stelian.

În înțelesul acestei legi nimeni nu poate singur sau în asociațiune cu alții, direct sau sub ori-ce formă sau denumire prin rude prepuse sau persoane interpuse, luă în arândă sau în exploatare, ca arândăș decât o moșie ori care i-ar fi întinderea, sau cel mult două moșii, a căror întindere însă împreună să nu fie mai mare de 4000 hectare.

Ori-ce contract de arândare, sau ori-ce act sau convențiune sub ori-ce denumire, ascunzând un contract de arendare, care ar trece peste acesta mărginire, este în întregime nul și de nul efect. Nulitatea e de ordine publică, ea va fi invocată și de ministerul public. Autoritățile publice nu vor da nici un curs unor asemenea acte nule. Contra-inscrisurile nu fac nici o dovadă în justiție în asemenea materie.

Cel ce va contraveni în orice mod, pe cum și cel ce își va da serviciul său și va împrumută numele pentru a se eludă această prohibițiune, se vor pedepsi cu închisoare dela două luni până la un an și cu amendă egală cu a patra parte din arândă anuală prevăzută în actele sau convențiunile anulate și se vor condamna dacă va fi loc la daunele interese cuvenite proprietarilor de bună credință, cu cari erau încheiate acele convențiuni.

Contractele de arendare cu dată certă și în executare la punerea în aplicațiune a legii, cari ar depăși mărginirea cuprinsă în ea, se vor respecta până la 23 Aprilie 1910 sau până la expirarea lor, dacă ea ar avea loc înainte de această epocă.

Aceasta lege îndreptată contra trusturilor arândășești ale jidovilor va ușură mult nefericita stare de ilot al bietului român din Moldova.

Noutăți.

Prelegeri populare. Despărțământul Blaj a ținut prelegere populară Duminecă în 22 Martie n. și în Mihalț. A preles Dl V. C. Osvadă despre Tovărășiile pentru valorizarea bucatelor și despre tovarășiile pentru asigurarea vitelor. A asistat mult popor și toată inteligența din loc. Sunt mari speranțe, că în urma acestei prelegeri se va realiza o tovarășie de sine stătătoare pentru valorizarea bucatelor și o grupă a tovarășiei din Orăștie pentru asigurarea vitelor. Ar fi de dorit, ca în cât mai multe comune să fie invitat Dl Vasile C. Osvadă director de bancă în Hunedoara să preleagă despre acestea și asemenea teme. La aceasta prelegere a fost delegat din partea despărțământului Dl inginer Negruțiu.

Se impopulează Blajul. De câțiva ani în coace ni-se dă ocaziune să vedem aproape lună de lună cum vin de pe cine știe unde noi și noi locuitori în Blaj, unii cu perciuni, alții fără perciuni, dar fizionomia nu te lasă de loc în nedumerire, că toți sunt fii din vița lui Izrael. Parcă suntem la granițele Galitiei, negustori noi de bucate, de lemne, de ouă, familii cu copii nenumărați se așează prin casele cele mai frumoase, deschid boltă, crișmă, și sunt domni. Apoi să nu te crucești, când țaranul din Ciufud și din Veza zice: Imi fac cruce dle, muncesc se mor și de abia capăt o coroană la zi și văd, că vine un jidan de pe aici incolo cu o grămadă de copii se așează în Blaj, ia cea mai frumoasă casă în chirie și habar n'a.e de lume. Cum se poate una ca aceasta. Nu știu zău, nici noi nu știm.

Dela societatea meseriașilor din Blaj. La conferința de Duminecă dl prof. Ciura a vorbit despre fabulistul Gregoriu Alesandrescu și George Ranetti, citind și comentând câteva din cele mai apreciate din fabulele acestor scriitori. Dl prof. Chețian a arătat o serie de chipuri din Constantinopol și Asia inferioară. Atât conferința cât și proiecțiunile cu Skiopticonul au fost reușite și urmărite cu viu interes. Cu acestea s'a încheiat seria conferințelor de primăvară.

La fondul Societății meseriașilor au contribuit Domnii: Vasile Mica 1 cor. Dnul Artemiu Boer, vice-protopop în Kassony 2 cor.; dl Iuliu Pop cu prilejul alegerii de comptabil dirigent la filiala economului din Gherla 1 cor. Primească toți acești domni mulțumita comitetului.

Convocare. Membrii reuniunii „Maica Domnului“ a femeilor gr.-cat. pentru decorarea bisericii din „Noul-român“ prin aceasta să convoacă la a patra adunare generală ce să va ține în 7 Aprilie n. 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul despre activitatea comitetului și a verei reuniunii. 3. Alegerea unei comisiuni de 6 pentru cenzurarea raportului de sub p. 2. 4. Raportul comisiunii. 5. Statorirea bugetului pe 1908 prezentat de comitet. 6. Alegerea alor 2 membre în comitetul administrativ. 7. Alegerea celor 3 membrii în comisiunea verificătoare. 8. Eventuale propuneri. 9. Închiderea ședinței. Noul-rom. în 23 Martie 1908. Maria Bonca n. Bugner presid. Alexandru Bugner secretar.

Tolstoi tăietor de lemne. În Moscova se povestește despre Tolstoi, marele scriitor rus, următoarea anecdotă:

În curtea din Chamovniki a contelui, întră într-o zi un negustor de lemne. Țăranul vede un bătrân, îmbrăcat cu cojoc și cu păpuși de lemn în picioare, tăind lemne, și-l întreabă: „Moșule, nu-i trebuie lemne hoierului?“

— Nu știu — răspuse blând bătrânul — du-te în casă și întreabă!

Negustorul intră în casă. În tindă îi iese înainte un lacheu.

— Ce vrei? îl întreabă servitorul.

Negustorul se închină adânc și întreabă:

— Măria ta, n-ai nevoie de lemne?

— Nu știu răspuse lacheul. Întrebă pe contele.

— Unde-i contele?

— În șură, taie lemne.

Negustorul plecă clătănând din cap; în trecere se uită bănuitor spre șură și zise apoi către tovarășul lui, care aștepta afară:

— Aici se petrece ceva necurat. O să pierdem paralele. Mai bine să ne ducem în altă parte și să lăsăm în pace pe oamenii ăștia!

Școala pentru economia de casă (școala de menaj), susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiu“, deschide la 15 Aprilie n. un curs nou de *bucătărie*. Cursul va dura dela 15 Aprilie până la 15 Iulie. Taxa pentru elevele interne e de 150 cor., iar pentru cele externe de 120 cor. Informațiuni detaiate se pot primi dela doamna Iulia Dancăș, Sibiu, strada Baier Nr. 1.

Precauțiunea asigură viitorul. În Baia-mare s'a asigurat în 1 Februarie 1905 un bărbat de 28 de ani. Un an în urmă se bolnăvește de influența, și moare în 13 Februarie 1906. Plătise cor. 130.— premiu, însă cu această sumă neînșămnată a asigurat erezilor săi cor. 5000.— cari au și ridicat acești bani cu mulțumită dela banca de asigurare „Transsylvania.“

Necrolog. † *Mihail Besan*, notar public reg., fost protonotar comitatens, fost jude la tabla reg., fost deputat dietal, membru fund. al „Asociațiunii“ și „Societății pentru fond de teatru“ etc. urmată după un scurt, dar greu morb, Marți în 31 Martie în etate de 70 ani.

— † *Moise Burs*, paroh gr.-cat. în penziune din Ucia de sus (Vicariatul Făgărașului) a repausat în 17 Martie st. v. în al 69-lea an al etății sale. Ca preot în decurs de 45 ani de muncă pe terenul bisericesc, și-a dat cea mai mare silință, ca biserica sa să înflorească; care scop, fiind numărul credincioșilor săi de tot neînșămnat, după multe jertfe și ostenele, spre marea lui fericire și mângâiere și l-au ajuns; — edificând în locul bisericii de lemn ce eră, — o biserică de piatră foarte frumoasă. Harnicia și simpatia sa, au fost de model pentru toți cei-ce îl cunoșteau.

— † *Ioan Hozas*, preot gr.-cat. fost catehet și profesor la gimnaziile din Satu-mare, în 31 Martie în etate de 49 ani și 25 ani a preoției.

— † *Vasiliu Cherebețiu*, preot gr.-cat. în Vad (dieceza Gherlei) a repausat în 30 Martie n. în etate de 88 ani și în al 57 an a preoției sale, provăzut fiind cu Ss. sacramente ale muribunzilor.

— † *Văd. Ecaterina Tordașan n. Lupșa*, a repausat în al 76-lea an al etății și în al 45-lea al văduviei.

— † *Alexandru Migia*, pedagog în cursul III-lea în Blaj, a repausat la casa părintească în Ghiriș, la 12 Martie, n. în vrâsta de 20 ani. Îl deplâng părinții, 3 frați mai mici și 4 surori.

Odihnească în pace!

Hai să dăm mână cu mână Cei cu inimă română

Și numai dela comercianți români să cumpărăm!!

Cine va cumpără în anul acesta (cel puțin de 5 ori) dela comerciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiock Nr. 163) va primi de anul nou 1 călindar românesc de părete gratis! Așa un călindar frumos nu a mai apărut până acum.

Pentru cei interesați amintim, că conține un Block (cârticică) cu 365 foi, în care să află toate sărbătorile noastre. Va avea și o corfă frumoasă pentru hârtie de epistole, sau lucruri de mână și pe deasura reprezentată în pictură artistică și portul Fiume.

Acest călindar împodobește ori și ce salon, deci recomandăm să nu lipsească din nici o casă românească. Cereți prețurent românesc gratis!

Degan trimite în un pachet de 5 Kgr. (franco) și mai multe mărunțișuri. Mulți îi laudă Cafa cea bună, care costă 1 Kgr. 1 Fl. 20 cr. (2 Cor. 40 fil.), apoi Tea aromatică, Portocale dulci în corfe de 5 Kgr., Ciocoladă, Mandule, Stafide, Sardine etc. pe cari le aflăm la el în totdeauna proaspete și cu cel mai ieftin preț.

Faceți comandă de probă frați români și vă veți convinge. Cei mai de frunte români comandă dela el.

Scrieți românește!!!

Cei ce dorește să aibă

RACHIE

— ieftină, —

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

— CARTEA —

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 1—10

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

12

Moșneagul făcu o pauză, și vorbirea sa deveni și mai pătrunzătoare, ochiul său privea și mai cu foc, când continuă: „Dar cum veți câștiga împărăția lui Dumnezeu în Ierusalimul ceresc? — Fiți trezi și grijiți! Nu trăiți în petreceri păcătoase, ci pașiți pe urmele învățătorului, carele s'a jertfit pentru voi; pentru că nu prin argint sau aur sunteți rescumpărați, ci prin sângele mielului, carele s'a tăiat pentru voi. De aceea, arătați-vă vrednici de jertfa aceasta; curățiți-vă sufletele; iubiți-vă unul pe altul cu inimă curată, lăpădați dela voi toată răutatea, toată înșălăciunea, toată fățarnicia, toată invidia, toată calumnia! Pentru că voi, mieii mei, sunteți neamul cel sfânt! Voi să vestiți învățăturile aceluia, carele v-a scos din întunecimea păgânismului și v-a condus la lumina adevărului. Iubiți frații! purtați-vă bine printre păgâni, pentru ca ei, cari vă vorbesc de rău, să văză faptele voastre cele bune. Supuneți-vă tuturor ordinilor omenesci; regelui, ca celui mai superior! Față de căpetenii, voi soldați! Față de stăpânii vostri, voi servitori! Temevă-ți de Dumnezeu, dar cinștiți pe rege! Suportați cu răbdare toate năcazurile și nedreptățile. Voi ați fost ca niște oi rătăcite, acum însă v-ați întors către Domnul sufletelor voastre!”

Un suspin ușor străbătă prin sala întreagă; Plautus ascultă cu adevărată sete la învățăturile acestea, cari erau așa de sublime, încât abia le putea înțelege. Dar în sine își gândi, că nu putea se fie rea învățătura aceea, carea pretindea dela aderenții săi, ca ei să se iubească, să se ajute, să se poarte bine și se fie supuși legilor.

Moșneagul se întoarse către cei cari ședeau în imediata apropiere a sa și zise: „Voi, preoți ai bisericii, voi, diaconi ai comunității sfinte: băgați bine în cap cele ce mi-a demădat învățătorul să vi-le spun. Vestiți-le în comunitățile voastre: Voi, căsătoritorilor: fiți îndurători, miloși și prietinoși unul față de altul! Voi, bărbaților: trăiți cu minte lângă femeile și dați-i cinstea cuvenită pentru că și ea este moștenitoare a vieții eterne.”

„Voi însă, femeilor: fiți caste și cuvioase! Nu vă încărcăți cu podoabe de aur și cu veșminte scumpe: toate acestea sunt deșertăciuni! Fiți ascultătoare și blânde: asta-i place lui Dumnezeu!”

„Iar voi toți,” zise el adresându-se către întreaga adunare, „fiți prietini și frați întreolaltă, fiți îndurători față de săraci. Nu răsplătiți răul cu rău; din contră, binecuvântați pe aceia, cari vă persecută, faceți bine aceluia, cari vă urăsc și vă înzultă!”

„Nu petreceți în beții și în moravuri rele, ca păgânii; fiți trezi și cumpătați, și vă rugați mereu.”

„Trăiți ca frații la olaltă și vă ajutați unul pe altul!”

„Fericiti sunteți cu toții, dacă sunteți persecutați pentru numele vostru: fericiti sunt cei persecutați pentru dreptate, că aceluia este împărăția ceriului!”

„O frații mei, arătați-vă vrednici de numele ce-l purtați: fiți creștini adevărați! Urmați pe Hristos în iubirea, în umilinta, în răbdarea sa! Urmați-i în suferințele sale: astfel veți deveni învățării săi. Și dacă sunteți amenințați de suferințe și persecuții: sperați în Domnul, el vă va ocroti și vă va da putere se învingeți toate năcazurile.”

„Și acum apropiați-vă și vă mărturisiți greșelile, ca acele să vi-se ierte, și se gustați cu inimă curată din mâncarea cea sfântă, carea v'a pregătit-o iubirea învățătorului.”

Atunci ei să apropie, pe rând, unul după altul, își mărturisiră greșelile, apoi să reînțoarseră la locurile lor; moșneagul însă îi mângăia, îi învăță, îi încurajă.

Când în sfârșit el se coborî de pe catedră, îi încunjură cu toții, îi strânseră mâinile, și îi mulțumiră. Plautus încă n-a mai văzut niciodată o astfel de armonie, o astfel de iubire. Ei vorbeau la olaltă ca frații și surorile, își comunicau unul altuia grijile și suferințele lor; ei erau într'adevăr o inimă și un suflet!

Plautus observă cu mirare această scenă plăcută. Într'adevăr, aceasta nu era o societate de scelerati, după cum era descrisă înaintea publicului! Era o legătură nevăzută a iubirii, carea îi îmbrășoasă pe toți, a iubirii carea se jertfește, carea răbdă și suferă. O astfel de iubire el n'a mai aflat între Romanii, al căror cult al adorării zărilor avea numai splendoare esterioră, dar era așa de sărac în iubire.

Acum moșneagul își împreună mâinile și-și ridică ochii spre cer. Apoi, cu o voce vibratoare de bucurie, rosti: „Tatăl nostru care ești în cer!... Sfințescă-se numele tău... vină împărăția ta...”

Întreaga adunare rosti după el cuvintele acestea, și Plautus văzu lacrimi în ochii celor ce să rugau. Aceste erau altfel de cuvinte, decât frazele goale și fantastice ale preoților Romani. Fost'a aerul îmbalzat carele umplea sala, fost'a această rugăciune ferbinte, carea-l atinse ca o adiere supra-pământescă: el crezută, că o rază de soare a lovit deodată inima sa și a încălzit-o

Acum să așăzără cu toții la masă, cu bătrânul în frunte. Nu era aci deosebire nici de poziție, nici de rang: toți erau ca frații. Ei gustară carne și fructe, apoi vin ușor amestecat cu apă.

După aceea moșneagul luă o farfurie, plină cu pâne, și o ridică cu ambe mâinile, murmurând cuvinte line, cu o voce, pe carea Plautus nu o mai pută uita.

Creștinii însă își plecară capul și punându-și mâinile pe piept, rostiră cu voce tare: „Păcatul meu! Păcatul meu cel mare!”

Și ei priveau cu o astfel de venerațiune, cu o astfel de sfială sfântă la pânea din mâinile preotului, încât Plautus cugetă că în pânea aceea trebuia să fie ceva supra-pământean. Cu mâinile împreunate primi fiecare din pânea pe care o frângea Petru și

le-o ofereă lor; apoi în sala cea mare urmă liniște absolută.

„Acum, fraților,” vorbi moșneagul, „să cântăm psalmul, ș'apoi să ne despărțim.”

O cântare trăgănată, sărbătorească, lină, răsună în sală:

Fericit bărbatul, carele se teme de Domnul, intru mandatele lui va voi foarte.

Puternică pe pământ va fi sămânța lui, neamul dreptilor se va binecuvântă.

Mărire și bogăție în casa lui, și dreptatea lui rămâne în veacul veacului.

Răsărit-a întru întunec lumină dreptilor, cel milostiv și îndurat și drept.

Bun e bărbatul, carele se îndură, și împrumutează, tocmi-si va cuvintele sale la judecată, că în veac nu se va clăti.

Întru pomenire vecinică va fi dreptul; de azul rău nus se va teme.

Gata e inima lui a speră întru Domnul; întăritu-s'a inima lui, nu se va teme, până ce va privi asupra vrășmașilor săi.

Risipit-a, dat-a săracilor, dreptatea lui rămâne în veacul veacului; cornul lui se va înălța întru mărire.

Păcătosul va vedeă, și se va mânia, cu dinții săi va scrășni, și se va topi; pofta păcătosului va pieri!).

Această cântare pie încă impresionă adânc pe Plautus; ea era cu totul altceva, decât corurile cele sălbatice, bachanale, cari răsunau din gura cântărețelor grece, cu ocaziunea serbătorilor Romanilor.

Acum moșneagul să ridică, își întinse brațele și părea, că să roagă încet. Apoi sărută pe obraji pe stăpânul casei și vorbi cu vocea sărbătorească: „Pace vouă!”

Pudens transmisă mai departe sărutarea primită dela moșneag. — În tăcere și în ordine oaspeții se depărțară prin diferite uși, așa că sala rămase în curând goală.

Numai Pomponia se apropiă de moșneag și vorbi cu el câteva cuvinte; acesta făcu deasupra ei un sămn ciudat și vorbi încet, însă așa, că Plautus pută să-l audă: „Mă voi ruga pentru dânsul! Mergi în pace, flica mea!”

Plautus părăsi palatul senatorului, dinpreună cu mamă-sa; era emoționat adânc; aceea ce a văzut și a auzit, l-a pătruns atât de mult, încât nu fu în stare se vorbească nici un cuvânt.

Cu puțin înaintea sa, doi bărbați au părăsit casa și grăbiră către strada appică; ei purtau corfe mari, cum aveau grădinarii. Corfele erau goale și trebuia se crezi, că ei mergeau afară din oraș, pentru ale umplea cu legume.

Dupăce ei au părăsit casa, din umbra coloanelor se ridică o statură și se apropiă de ostiar (portar). „Aveți oaspeți mulți în casă, nu?” întrebă el cu voce respingătoare.

„Avem ceva serbare!”

„Așa! Stăpânul tău a câștigat vre-un rămășag?”

„Ești foarte curios, amice! Te rog, nu veni prea aproape! Uite, aci lângă mine stă scris cu litere mari: „Cave canem!”¹⁾”

¹⁾ La cina cea de taină apostolii au cântat, după părerea generală, psalmul 111; de-oare-ce apostolii au imitat cât să poate de fidel serbarea cinei celei de pe urmă, astfel este foarte probabil că în primele timpuri ale creștinismului serbarea sfintei jertfe se încheia cu psalmul acesta.

²⁾ Păzește-te de câne!

„Da, da, văd! Inșă pe oaspeții stăpânului tău nu-i aud cântând imnuri! Ori doară e altfel de sărbătoare?”

Ostiarul chiar voiă se dea un răspuns grobian, când o rază de lumină căzu pe fața întrebătorului. La vederea acestei fețe scârboase ostiarul se dete îndărăpt și țipă încet: „Vai de mine, Vatinius!”

„Da, Vatinius! *Cave canem!*” strigă acesta și fugi pe aci incol.

Capitulul X.

Agrippina.

După înfrângerea ei din palat, Agrippina grăbi la egiptean; ea voiă se vadă pe fata carea ținea încătușat pe Cezar, și speră se înduplece pe fermecător, prin bunătate ori prin amenințări, ca printr'insul și prin fica lui să-și recâștige vechia ei influință asupra lui Nero. După obiceiul de atunci, interiorul palatului egipteanului eră luminat și ziua. Peste tot locul, unde privea ochiul, domniă un lucș ne mai auzit. Păreții erau împodobiiți cu tablouri neprețuite, statue nenumărate apăreau din diferite tufșuri și își scâldau membrele lor albe în lumina cea trandafirie.

Un nubian uriaș, cu inele mari de aur în urechi, conduse pe Agrippina într'o sală mare. Dar când păși peste prag, se retrase îndărăpt spăimântată.

Un cap colosal, negru, carele eră așezat pe o coloană de granit, se sgăia la dânsa cu niște ochi roșii: chipul lui Isis, zăița cea mare egipteană. La pedestalul coloanei zăcea un tigru uriaș, legat cu lanțul, carele la intrarea ei scoase un urlet înfricoșător.

În imediată apropiere stătea un bărbat în haină largă, neagră, carele, cu ochi scânteiitori, să uită amenințător la Agrippina.

Impărăteasa scoase un țipet: „Apides? Tu ești în Roma? Trăiești?”

„Da,” zise egipteanul batjocuritor, „eu sum Apides și trăesc! Eu sum Apides, pe carele odinioară tu l'ai iubit, pentru ca mai târziu să-l respingi dela tine. Eu sum Apides, carele ți-a sărutat buzele tale cele false, pentru că el credea, că acele ar fi mai caste decât cele ale unei vestaline, Apides, pe carele tu, după-ce ți-ai stămpărat plăcerea, l'ai alungat, Apides, carele a venit, să-și răzbune contra ta.”

„Inceată cu comedia,” strigă „Agrippina. „Înainte ta stă Agrippina, împărăteasa. Ei îi datorezi respect și supunere.”

„Impărăteasă!” strigă egipteanul cu un răsât răgușit. „Impărăteasă! Gândește-te la aceea ce ai pățit înainte de asta cu o oră. Acolo zace îngropat viitorul tău.”

„Așadar de aci a venit lovitura?” întrebă Agrippina. „Asta de bună seamă n'am presimțit'o. Dar așteaptă tu, demon veninos, pentru asta-ți vei primi pedeapsa. Nu-mi e frică nici de zăița ta cea mâniaoasă, nici de bestia cea urlătoare: te voi strivi cu toate acestea.”

(Va urma).

„Păstorul sufletesc.”

(Continuare și fine).

Prima e cuvântare funebală rostită la moartea unei mame (a unei femei): „Ce să spun înainte acestui trup — se întrebă oratorul între altele, — care n'a fost lăcașul unui suflet conducător și organizator, care nu s'a manifestat în viață, ca un viscol ce

ce să aude îndepărtare, despre care se poate vorbi mai mult, decât despre o ploaie lină de vară — chipul unei femei bune, — care ploaie intrând în pământ pe neobservate, fără șgomot, produce, înveselește și dă hrană?

— Și apoi se introduce în desvoltarea temei cu cuvintele: „Adormit-a în Domnul a fost femeie, și despre femeie voi, să vă vorbesc, rugându-vă, ca în calitățile bune ale *femeii creștine*, să cunoașteți virtuțile, ce au încununat viața aceleia, pe care o deplângem..? (Păstorul sufletesc Nr. 3 pag. 182, an. 1908).

Pe „*femeia creștină*” le-o pune ascultătorilor înainte ochilor lor sufletești, desfășurându-i calitățile și virtuțile ei; pe femeia creștină, care e centrul vieții familiare, centrul și baza vieții morale atât pentru stat și popor peste tot, cât mai ales pentru biserică. —

„În urma progresului economic, social și politic, tot mai des și tot mai pretenziv se aude strigătul pentru emanciparea temei.”

Acesta-i strigătul de alarmă al necredincioșilor și ateilor, cari fiind dușmani bisericii și religiunii, voiesc să nimiciască ori-ce simț moral și de religiune din aceasta, ca apoi tot ei să-și rădă răsul infernal față de ea dejosându-o la starea nefericită și tristă, cum se află ele la Chinezi, Iaponezi, Greci și Romani, peste tot la popoarele păgâne.

„Biserica creștină nu-i împotriva egalității.” După învățătura ei, descoperită de Dumnezeu, femeia îi „egală” cu bărbatul, dar nu-i „uniformă.” Altul e cercul de activitate sancționat atât prin legea naturală, cât și prin cea pozitivă dumnezească, al femeii și altul al bărbatului. „Femeia creștină știe, că chemarea ei este să fie îngerul bun și îmbărbător al soțului ei, să-i ajute, să-l iubească, să-și crească fii și să fie econoamă înțeleaptă a averii și agonisei comune” etc. — Astfel de idei mărețe și tare momentuoase aflăm în respectiva predică.

De o astfel de natură e și a doua: „*Ruina preotului*,” în care în îmbolnăvirea, moartea și învierea lui Lazar ni-se pune înainte ochilor preotul îmbolnăvit și mort sufletește, dar pe care, numai penitența și întoarcerea la Dumnezeu îl pot iarăși faviă din păcat, ceea ce — durere — tare puțin o fac. Un preot păcătos e cu mult mai de condamnat decât un laic păcătos; — cu atât mai de condamnat, cu cât el cunoaște, înțelege mai bine mărimea păcatului și cu cât mai măreț și mai sublim e oficiul său.

„Preotul necredincios îi mai rău decât un laic necredincios. El nu vrea să caute în morbul și slăbiciunile sale oleu la medicul Isus Hristos... Astfel să prăpădește ca trădătorul Juda.” (Păstorul sufletesc pag. 199). — „Să poate întrebuița,” se zice în notițe acesteia, ca disertație în sinoadele protopopești și ca meditație la exercițiile spirituale pentru preoți.” Și zău, cât de folositoare ar fi ținerea acestor fel de disertații și conferințe în sinoadele noastre protopopești și la exercițiile spirituale, cari să ne desmortască din letargie și să ne împintene la lucru spre mărirea lui Dumnezeu în mântuirea noastră proprie și a credincioșilor ce îi păstorim!

Puternică inconcepție și atrăgătoare e și predica de pe Dumineca a II-a din post: „Despre mărimea păcatului” de Teodor Pop, fost profesor de sf. Teologie și canonic în Blaj și mare orator pe timpul său. „Dela el ne-a rămas — se zice în notiță — un prețios manuscris din an. 1813, scris cu cirile și netipărit încă, care cuprinde mai multe

cuvântări sacre, între cari și cea amintită. E prețios acest manuscris din punct de vedere al limbii vorbite și folosite acum o sută de ani, care atât de curată și fluentă ni-se prezintă. Bine ar fi ca cu timpul să se tipărească întreg.

Destul de bine îngrijite ni-se presintă și celelalte predici. Totuși nu pot, să trec cu vederea următoarele lucruri, cari deși se referesc mai mult la forma esternă a predicilor, totuși sunt de mare moment, — cred eu — și ar fi de dorit, ca să se pună mai mare pond pe ele. Anume:

Cu privire la estensiunea singuraticelor predici observ, că multe din ele sunt prea lungi. O predică de 4—6 foi tipărite e de tot prea lungă și obositoare: și pentru cel ce o spune și pentru cei ce o ascultă.

Referitor la limbă apoi, e drept, că nu întâlnim multele erori dela început dar totuși și acum sunt încă tare dese. Dorim ca onorați domni redactori să se îngrijească mai mult de aceasta. În urmă tare de dorit ar fi, ca hârtia, ce să întrebuițează, să fie mai bună. E cam de tot ordinară, cea care se întrebuițează acum.

E fapt, că de când li-s'a pus în mână periodicul acesta, se predică poporului mai mult, mai des. Dacă să vor luă de bune părerile mele — și dintr-o parte și din alta — cred că asta s'ar face în măsură și mai mare. Și dacă acesta ar fi singurul lucru bun, în tipărirea acestui periodic de predici, destul motiv aș avea, ca să atrag atențiunea preoțimii noastre asupra lui și să-l recomand cu sinceritate tuturor.

Nu ne rămâne alta, decât ca s'o îmbrățișăm — repet din nou — cu căldură această revistă, unica de această natură până acum dându-i sprijin material ori moral — după cum ne slujesc puterile, — și atunci vom fi siguri, că munca cea grea și anevoioasă va duce la izbândă și va ajunge la un sfârșit bun spre binele și folosul nostru și a poporului ce-l vom păstori.

V. O.

Bibliografie.

A apărut:

„Sădirea și cultivarea viei”

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială

din Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție rezponz.: Augustin Gruitla.

Podagră

reuma, junghiuri, dureri de închiaturi nu ne mai cearcă de când folosim Elsa fluidul de Feller care lecuște numai decât. O duzină de probă costă franco 5 cor. A-se comanda dela Feller V. Eugen Stubica, Centrale 82 (cort. Zagrab) *Ida.*

Fischer & Comp Nagyenyed	
Pepinerie de pomi și vițe.	
150,000 Pomi Roditori 1.000,000 Sujete 1.000,000 Plante pentru gard viu, de promenadă, arbori de ornament, roze, fructe cu boabă, coniferi etc.	1 Million altoae de viță, vițe de vie Europeană și Americană cu și fără rădăcină. Specialitate: altoae de viță pentru desert.
30.000 pruni varietățile Bistrița și Bosnia oltuți. Exemplare foarte frumoase.	
Sub cul- tură 120 jug. cat.	Cata- loage gratis.
(86) 11-12	

Dracul în școală.

Povestire populară.
Tradusă după Bolonden
de
Augustin Paul.
Prețul 1 cor. 50 fl.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine
rugăciuni către Preasf. Năs-
cătoare de Dumnezeu leg. 24 fl.

Vite nobilitate

trimite cu *garanță, asor-
timent bogat*, de tot soiul,
firmă de mulți ani recunoscută
ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vite nobilitate

de pe Târnava.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias
(Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoș-
tință din toate părțile țării. Fiecare
proprietar de vie să poate convinge
înainte de a comanda de **solidaritatea**
firmei, adresându-se verbal sau în scris
la vre-o persoană cunoscută.

(86) 23-40

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 33-52

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
ori premiate, cari sunt provăzute
în partea superioară — ca violina —
cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai
limpede, mai plăcut și cu vibrarea
mai voluminoasă, decât cele de sis-
tem vechiu, așa, că un clopot pa-
tent de 327 kg. este egal în to-
nul unui clopot de 461 kg. făcut
după sistemul vechiu. Mai departe
se recomandă spre facerea scaune-
lor de fer bătut, de sine stătă-
toare, — spre preadjustarea clo-
potelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 33-52

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),
asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
morții și cu termen fix, asigurări de copii, de
zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
cendliului: vieții:
94.975.294 coroane. 9.293.195 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,295.120.15 cor. pentru
capitale asigurate pe viață 3,760.810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etajiu
I, curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița
și Cluj, pe cum și dela subagenții din toate comunele
mai mari.